

ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

ΤΗΣ ΑΛΕΞΑΝΔΡΑΣ ΠΑΠΑΛΟΠΟΥΛΟΥ

Θ Ε Ο Δ Ω Ρ Α

Ἡς ἀλησμόνητης, τῆς μοναχικῆς Ἑλληνίδος διηγηματογράφου Ἀλεξάνδρας Παπαδοπούλου, ποὺ πέθανε πρόωρα στὴν Πόλι, ἔγουμε δημοσεύσει καὶ ἄλλοτε διηγήματα. Στὸ φύλλο αὐτὸ δημοσεύουμε ἐνὰ ἀπὸ τὰ καλύτερά της, τὴν εὐθεοδώρα, βγαλμένο ἀπ' τὴ ζωὴ τῆς περιφημῆς χορευτρίας καὶ κατόπιν αὐτοκράτειρας τοῦ Βυζαντίου.

Κλώθει καὶ τραγουδεῖ ἡ Θεοδώρα, ἡ πεντάμορφη τοῦ Βυζαντίου χορευτρία, τραγουδεῖ καὶ κλώθει...

Γύρω τῆς εἶνε ὅλα ταπεινά καὶ φτωχά. Κι' ἡ ἴδια εἶνε μ' ἓνα σενονὸ ὁσὸ πιλιγμένη. Σκεφτεῖται τώρα κι' ἀνεψιεύεται. Διὸ δρόμους βλέπει ἀντίκρου τῆς ἀνοικτοῦς. Ὁ ἕνας ὁδηγεῖ στοὺς μοναστήρι καὶ τὸν βλέπει συλλογισμένη, μὰ μ' ἐμπιστοσύνη. Ὁ ἄλλος ὁδηγεῖ... ποῦ; Ἡ Θεοδώρα κλείνει τὰ μάτια τῆς ἢ γιὰ νὰ μὴν τὸν ἰδῆ, ἢ γιὰ ν' ἀποφύγῃ τὴν ἀστραπὴ ποὺ τὸν φωτίζει.

Ἡ γορὴ γιαιγιά τῆς λέει κάποιον παραμυθὶ καὶ τὰ παιδάκια τῆς Κομητᾶς τ' ἀκούν μ' ὀλάνοιχα αὐτὰ καὶ μάτια. Ἡ Κομητὰ καὶ ἡ Ἀναστασία, ἀδελφές τῆς Θεοδώρας, ἀκούν κι' ἐκείνες τὸ παραμυθὶ:

— Μιὰ φορὰ κι' ἕναν καρὸ, λέει ἡ γιαιγιά, ἦσαν τρεῖς ἀδελφές — καλὴ ὥρα σὺν κι' εἶσας κι' αὐτ' ἦσαν ἀμορφότερες σὰς — καὶ κάθε βράδον νυχτέριον. Βασιλικὴ διαταγὴ εἶχε βγαλῆ τότε, ἔλειπα ἀπὸ τὴς τρεκαῖες ποὺ πλῆθαιον, κι' ἔλεγε: Νὰ μὴν κῶνεν τὴ νύχτα λυχνάρι ποιδενά.

Καὶ μιὰ μέρα βγήκε ὁ ἴδιος ὁ βασιλεὺς γιὰ νὰ ἰδῆ ἂν ὁ λαὸς φυλάτῃ τὰ λόγια του.

Μὰ ἡ τρεῖς ἀδελφές, ποὺ ζῶσαν μὲ τὸ βελόνι τους, εἶχαν παραγγεῖλιά ἀπὸ μιὰ ἀρχοντοπούλα νὰ τελειώσουν γρήγορα τὴ δουλειά. Κι' ὅπως ἦταν ὑπόγειο τὸ σπίτι τους, ἄνωσαν τὸ λυχνάρι καὶ νυχτέριον, καλὴ ὥρα σὺν κι' εἶμας.

Καὶ γιὰ νὰ περῶσῃ ἡ ὥρα, ἐνὸς τὰ μάτια τους ἔσθιναν ἀπάνω στοὺς μετὰ κι' τὸ χρυσάρι, τὰ πὸς τρελλὰ ὄνειρα χοροπηδοῦσαν στὰ κεφάλια τους

— Ἐγὼ, ἔλεγε ἡ μεγαλύτερη, ἐγὼ, ἂν ἦμιον βασίλισσα, θὰ ἔφαινα ἐνὰ χαλὶ νὰ χορεύω ὄλο τὸ στρατὸ καὶ νὰ περισσέμῃ...

— Κι' ἐγὼ, εἶπε ἡ δευτέρα, κι' ἐγὼ, ἂν ἦμιον βασίλισσα, θὰ ζύμωνα μιὰ πῆτὰ νὰ φάῃ καὶ νὰ χορεύω ὄλο ὁ στρατὸς καὶ νὰ περισσέμῃ...

— Κι' ἐγὼ, εἶπε ἡ τρίτη μὲ τὴ λυγροὴ φωνή τῆς, κι' ἐγὼ, ἂν ἦμιον βασίλισσα, θὰ ἔφερονα στὸν κόμο δυὸ παιδιὰ, ποὺ τῶνα νῦνα ὁ ἥλιος καὶ τ' ἄλλο τὸ φεγγάρι...

***

Τὰ μικρὰ ἀσκομῆθησαν κι' ἡ Κομητὰ τὰ πήρε νὰ τὰ πλαιγίστῃ στὰ μικρὰ στρώματά τους. Ἡ Ἀναστασία ἔτρεξε νὰ τὴ βοηθήσῃ κι' ἡ Θεοδώρα ἔλεγε, ἐνὸς ὁ κλώστης τῆς γυρίζει θεοτέρελλα, σὺμπως νὰ χόρευε στὸ ἱπποδρόμο:

— Γιαιγιά, κι' ἐγὼ, ἂν ἦμιον βασίλισσα, οὔτε θὰ ἔφαινα, οὔτε

θὰ ζύμωνα, οὔτε τὸν ἥλιο θὰ κατέβαζα, μὰ οὔτε τὸ φεγγάρι. Ἐγὼ, ἂν ἦμιον βασίλισσα, θὰ κυβερνοῦσα. Μέσα σ' αὐτὸ εἶναι ὄλα: Καὶ φρονεῖς καὶ ἐπιώνεις καὶ κατεβάζεις τὸν ἥλιο καὶ τὸν αἰγερῖνὸ...

Ἡ γορὴ ἔλεγε σιγά-σιγά μὰ προσευχὴ νυσταγμένη, ἄλλὰ σὲ λίγο ἔφυγε κι' εἶμιεν ὀλομῶσα ἡ Θεοδώρα.

Ἄφρονε τὸν κλώστη νὰ ἠσυχάσῃ καὶ σταυροκοπήθη. Φίλησε τὸ φλογτὸ τῆς, ποὺ τὸ εἶχε φέρε ἀπ' τὴ Σουλιά κι' ἡ πεντάμορφη νέα ἔξασσε σὲ κλάματα καὶ λυγμούς:

— Ναι, τὸ μοναστήρι! Ἐκεῖνο εἶνε ἡ ἀσπρῖα μου... ψυθόριζε. Τὸ μοναστήρι... Σὲ ποιά κολιμπήθρα νὰ βαπτιστῶ γιὰ νὰ ἐκκληθῶ ἀπ' ὅλη τὴ ντροπὴ ὅπου βουτήχτηκα τόσα χρόνια τώρα;

Σκερῆμασε τὴν εἰκόνα τοῦ Χριστοῦ, τὴν ἔβρεξε μὲ τὰ δάκρυά τῆς καὶ τὴν ἐσκοῦπισε μὲ τὰ μετὰξίνα μαλλιά τῆς. Ἐζῶσε πὸς σφιχτὰ τὴν τριχρὴν ζώνη τῆς κι' ἀκούμπησε τὸ βαρὺ τῆς κεφάλι στὰ δυὸ τῆς χεῖρα.

— Κι' ὁ Ἰουστινιανὸς, ἐξακολούθησε νὰ λέῃ σὲ λίγο, θέλει κι' αὐτὸς σὺν τοὺς ἄλλους νὰ μὲ ἱψώσῃ λίγο, νὰ μὲ γλεντήσῃ, νὰ μὲ βαρεθῇ κι' ὑστερα νὰ μὲ εἶξῃ σὲ βαθύτερο γκερῖ. Αὐτὸ ὄχι, δὲν θὰ γίνῃ!... Σεμολογήθηκα καὶ κοινώθησα στὴν Ἀλεξάνδρεια... Τὴ

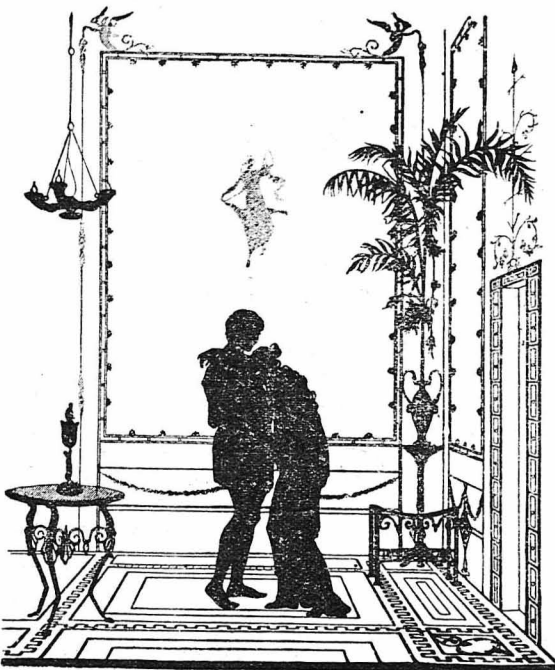
θεῖα χάρι τὴν ἔνοιωσα μέσα μου.

Ἡ τὸ μοναστήρι ἢ τὰ στέφανα τοῦ γέμου.

Τὰ μάτια τῆς τώρα ἀστραφεν. Νὰ παντορετῆ τὸν Ἰουστινιανὸν!... Ἄν ἦταν γάμος σινηθισμένος αὐτὸς... Ὁ Ἰουστινιανὸς ἦταν ὁ διὰ ὄμοιος τοῦ μεγαλειτέρου θρόνου τοῦ κόσμου... Γιατὶ ὄχι λοιπὸν, ἂν τὴν ἀγαπᾶ Ἀθηναῖα; Ἄν τὰ δάκρυα ποὺ χένει στὴν ποδιά τῆς δὲν εἶνε ψεύτικα; Γιατὶ τάχα; Ποιά εἶν' ἡ βασίλισσα, ποὺ κἀθεῖνα σήμερα στὸ θρόνο; Χά, χά, χά!...

Τὸ φτωχόσπιτο ἀντήχησε ἀπὸ τὰ γέλια τῆς καὶ τὸ μικρὸ εἰκόνωμα τοῦ Χριστοῦ χόρευε μὲ τὸν κλώστη ἀπάνω στοὺς τραπέζι.

— Ἡ βασίλισσα Εὐφημία!... συνεχίζει ἡ Θεοδώρα. Μιὰ χοριάτισσα, ποὺ δὲν ὁ παπᾶς τὴ θυματίζει δὲν ἔφειρε νὰ λυγίσῃ τὸ κορμὶ τῆς!... Χά, χά, χά!... Καὶ τί καλὸ ἔκανε ἡ Εὐφημία στὸν τόπο; Τί ἀποροῦσε νὰ κἀνῃ;... Ἐγὼ, ἂν ἀνέωθ στὸ θρόνο, ἔξω τὶ θὰ κἀνω... Δὲν εἶνε πατήρι μικρὸ ποὺ νὰ μὴν τὸ ἦμα. Δὲν εἶνε δυστυχία ποὺ νὰ μὴν τὴ γνώρισα. Δὲν εἶνε ντροπὴ ποὺ νὰ μὴ μὲ περῶσῃ μὲ τὸν πάγο ἢ τὴ φωτιά τῆς. Ἄν λοιπὸν γίνω βασίλισσα θὰ ἔξω τὶ νὰ κἀνω. Παῖδες καὶ γιαιγιά! Ἄς πῆσῃ μονάχα ὁ Ἰουστινιανὸς, αὐτὸς ὁ χαριτωμένους διάδοχος, στὰ χεῖρα τὰ δικὰ μου... Τώρα σὲ λίγο θὰ μοῦ τὸν φέρῃ ἡ Ἀντωνία ἢ φιλὴ μου, ἡ ἀδελφὴ

Θυμῆσου... Πόσες φορὲς ἀκούμπησες τὸ κεφάλι σου στὸν ὄμο μου καὶ μ' ὄρκιαστικῆς...

μου. Θά του μιλήσω ξάστερα... 'Όχι, πειά άλλη άμαρτία, όχι... Μοναστήρι ή θρόνος!...

Σέ λίγο έφτασε κι' ή 'Αντωνία. 'Η Θεοδώρα έτρεξε κοντά της, ξαναμμένη, συγκινημένη:

— Πές μου πώς μ' αγαπά, τής φωνάζει. Πές μου τήν αλήθεια. Μ' αγαπάς;

— Σέ λατρεύει! — Δέν θέλω πια να μ' αγαπούν, ξεφωνίζει με κλάματα ή Θεοδώρα. 'Η αγάπη με βούτηξε στην άτμια και στη ντροπή... Δέν θέλω πια αγάπη... Με τ' άγιο της δνομα έτίθησαν τόσο παρανομίες... Θέλω κάποιον να μέ μισή τώρα, κάποιον να μέ καταφρονή, γιά να ξέρω τί μ' έκαναν τής άνιερης αγάτης τα βρώμικα φιλά...

— Αφήστε με να κλειστώ σέ μοναστήρι, αφήστε με... — Πέθαναν τά περασμένα. Σεμολογήθηκαν στην Αίγυπτο, με συχώρεσαν και κοινώνησα. Θά κλειστώ στό μοναστήρι να ήσυχάσω, να ξεκουράσω τό κορμαμένο μου κορμί και τήν άμαρτωλή ψυχή μου... Τελείωσε! "Άς μοι κάνουν τή χράι να μέ ξεχάσουν...

'Η 'Αντωνία έτρεξε τρομαγμένη στην έξωπορτα, γιατί άκουσε απ' έξω κάποιο άναρπυλιτό: Τήν άνοιξε και μπηκε ό 'Ιουστινιανός, γλωμός και συμπατεμένος.

'Η Θεοδώρα έκρυψε τό πρόσωπο στα χέρια της και δέν έσάλεψε. — Θεοδώρα! φώναζε ό διάδοχος τού Βυζαντινού θρόνου. Τ' άποφάσεις κιάλας; Θά κλήσις τή χρυσή σου νεϊότη στό μοναστήρι; Κι' έγώ; Κι' έγώ τί θά γίνω; Θά μής στό μοναστήρι κάνοντας ένα νέο έγκλημα, σάν άσπος φωνιάς! "Έλα, Θεοδώρα μου, "Έλα...

"Έκει σέ περμένει ένα χρυσό παλάτι να ζήσης βασίλισσα, και μία καρδιά πού χτυπά μόνο γιά σένα... Θμψήσου... Πόσες φορές άκούηπισες τό κεφάλι σου στόν δμο μου και μοι δοκίμασες αλωνιά πίστη και λατρεία!...

'Η Θεοδώρα άρταξε τό εικόνασμα, τό φίλησε σάν τρελλή κι' ελετε μ' άγρια φωνή:

— Χριστέ μου και Κύριέ μου, σπασε τή δούλη σου! Πάλι θέλουν να μέ σύρουν στην άτμια... Έμένα πού γύρεψα τή συχώρεσι σου και σου υποσχέθηκα μετάνοια. Πάλι τό κορμί μου αυτό τό θέλουν γιά μία στιγμή οι δυνατοί τής γης, γιά να τό πετάξουν κατόπι στους δρόμους και στους ήσποδομούς. Σάσω με, Κύριέ μου...

'Η Θεοδώρα έπεσε καταγής κι' έκλαιγε κι' έσφιγγε στα στήθη της τό εικόνασμα τού Χριστού.

'Ο 'Ιουστινιανός τήν έπλησίασε, χάιδεψε τά καστανά μεταξένια μαλλιά της, πού τήν περιχούσαν σάν κίματα κι' ελετε:

— Θεοδώρα, μ' άνοις; Τι φοβάσαι;

— Τήν άμαρτία...

— Θεοδώρα, σήκωσε τό κεφάλι σου... Θαρρείς πώς μονάχα στό μοναστήρι μπορείς να ζήσης ζωή άνακατήγητη;

— Μία κήρη σάν κι' έμένα, μόνο εκεί...

— 'Όχι, παντού. Κι' άν έγώ σου δώσω τ' δνομά μου;

— Αυτό δέν πρέπει να γίνη. Δέν θα μορεόσης να ξεχάσις τά περασμένα μου...

— Γιατί τάχα, άφού έγώ μ' αγαπά; Κι' αυτή ή φρικη πού νοιάθεις γιά τό κακό, δέν εινε άσφαλίεια γιά τό αύριο; Δός μου τό Χριστό σου να τόν φιλήσω κι' έγώ...

'Η Θεοδώρα τού έδωσε τό εικόνασμα, σεμνή και ντροπαλή, κι' έκείνος τό φίλησε κι' όρκίστηκε. "Έπειτα τό έδωσε στην 'Αντωνία, κι' έκείνη, ένώ φιλούσε τό εικόνασμα, ελετε σιγά στη Θεοδώρα:

— Μην ξεχάσης ποτέ πώς έγώ σου τόν έφερα...

— Δέν θα τό ξεχάσω!

— Και τώρα άς χωριστούμε, γιατί τ' άστρα βασιλεύουν.

— Άς χωριστούμε τώρα, γιά να μη χωριστούμε από αύριο ποτέ... Καλή νύχτα...

'Η 'Αντωνία τράβηξε με κόπο τόν 'Ιουστινιανό κι' έφυγαν, ένώ ή Θεοδώρα πλησίασε στόν καθρέφτη κι' ελετε:

— Τι άμορφα θα μοι πάη τό στέμμα! Εινε ή πρώτη φορά πού έπαιξα τόσο καλό τό ρόλο μου και κανένας δέν μ' έχειοκορτόσε. "Άς χωρισκορτηθώ μόνη μου...

Κι' ή Θεοδώρα πτόπησε εις καλάμες τής τόσο έν-

ΠΑΡΑΔΟΣΕΙΣ ΤΟΥ ΘΙΒΕΤ

ΤΟ ΔΟΝΤΙ ΤΟΥ ΛΑΜΑ

Οι βουδδισται του Θιβέτ εινε πού θρησκάλητοι άνδρακοι. Να μία χαρακτηριστική παρόδοσις τους:

"Ένας νέος, πού πήγαινε συχνά στις 'Ινδίες, ελετε υποσχεθή στη μητέρα του να τής πάη, όταν θα γύριζε στην πατρίδα του, ένα από τά άγία εκείνα λείψανα πού εχαν στην κατοχή τους οι Ιεροφάνται, οι μάγοι και οι άσκηται έρημίται τών 'Ινδιών. Μία πάντα, στην τελευταία στιγμή, ξεχούσε τήν υπόσχεση του και γύριζε στη μητέρα του με τ' ά χέρια άδειανά.

Τήν τελευταία φορά πού ό νέος ελετε ξαναπάει στις 'Ινδίες, ελετε ξε-ξέσει και πάλι να πάρη γιά τή μητέρα του ένα άγιο λείψανο. Κι' όταν τό θυμήθηκε, ήταν πολύ άργά πια, γιατί ελετε περάσει τά σύνορα τών 'Ινδιών. Στενοχωρημένος τότε γιατί θα λυπούσε τή μητέρα του, ελετε, ένώ περνούσε στό δρόμο, τό σκελετό ένός ψόφιου σκυλιού, πού τό ελετε πετάξει μέσα σ' ένα χαντάκι. Μία ιδέα του κατέβηκε τότε. Πλησίασε τό σκελετό τού σκυλιού και άπέσπασε ένα δόντι από τό σάγιο-νι του.

"Όταν έφτασε στό σπίτι του, ή μητέρα του έτρεξε να τόν προ-πανθήσει και τόν ρώτησε άν θυμήθηκε αυτή τή φορά να τής φέρη ό, τι τής ελετε υποσχεθή. 'Ο γιάος της τής έδωσε τότε τό δόντι τού σκυλιού λέγοντας:

— Πάρτο, μητέρα. Εινε τό δόντι τού Λάμα, τού μεγάλου μαθη-τού τού Βούδδα!

'Η Θεοδώρα, όταν έγινε αυτοκράτειρα, με τήν άκολουθία της (Ψηφιδωτό τής Ροβένας)

'Η γρηά τό πήρε με μεγάλη συγκίνηση, φώναξε τής γειτόνισ-σες, άναψε τά καν-τηλέρια και τά θυ-ματά με τά ιερά ά-ρώματα και άρχισε να τό προσκυνά!

Μαζή μ' αυτή ελετε πιστεύει κι' όλος ό άλλος κόσμος πώς πράγματι τό δόντι αυτό ήταν τού Λάμα, τού μεγάλου μαθητού τού Βούδδα. Τόση δέ ήταν ή πίστι και ή λατρεία τού λαού, ό-στε στο τέλος πολλοί άρρωστοι πήγαιναν και προσκυνούσαν τό...άγιο λείψανο κι' άποχτούσαν τήν ύ-γεία τους...

Και ό γιάος τής γρηιάς, πού έβλεπε με τρόμο τό τί γινό-τανε, με και πού φο-νότανε να όμολογήση τήν αλήθεια, έφυγε στό τέλος από τήν πατρίδα του και δέν ξαναγύρισε πια!...

ΑΝΕΚΔΟΤΑ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΩΝ

ΤΑ ΧΡΕΗ ΤΟΥ ΗΘΟΠΟΙΟΥ

Κάποιος 'Ιταλός ήθιοποιός, ό όποιός ήταν καταχρεωμένος στους πάντας, άρρώστικε κάποτε βαρεια και κάλεσε κοντά του τόν πνευμα-τικό γιά να ξεμολογήθη.

— Τό μόνο πράγμα, γιά τό όποιο θάθελα, πάτερ μου, τού ελετε, να παρακάλεσης τό Θεό, εινε να μοι παρατείνη τή ζωή, ώσπου να μπο-ρέσω να πληρώσω τά χρέη μου...

— Αφού πρόκειται γιά τέτοιο σκοπό, άπάντησε ό ιερεύς, είμαι βέβαιος ότι ό Πανάγαθος θός εισακούσει τήν έπιθυμία σου.

— Ά, πάτερ μου, ελετε τότε ό άσθενής, άν με εισακούση, δέν θα πεθάνω ποτέ. Τά χρέη μου εινε τόσο πολλά, πού ούτε στους αιώνας τών αιώνων δέν θα μπορέσω να τά ξεφληψώ όλα...

νατά, πού ή 'Αναστασία κι' ή Κομμάτι έτρεξαν κοντά της τρομαγμέ-νες. 'Η γρηά ήταν κοψή και δέν άκουσε.

— Τι έπαδες; τή ρώτησαν με τρόμο.

'Εκείνη πήρε ύφος βασιλικό και τού ελετε:

— Χαρετίστε τήν αύριανή βασίλισσα!

— 'Ε, τί; 'Ο 'Ιουστινιανός;...

— Με στεφανώνεται αύριο...

'Η δυό άδελφές τήν έχωρέτισαν με σεβασμό.

— Σέ λίγο θα σάς κώνω άδρόντισσες, τού ελετε.

— 'Ο Θεός σόζοι τήν βασίλισσαν!... φωνάζαν έ-κείνες με συγκίνηση.

Κι' ό κλόστης, άκουματισμένος άπάνω στό τραπέζι, έβλεπε με άπορία...

† ΔΑΞΑΝΑΡΑ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΥ

